L'ANGELETA
Y
L'ANGELET

SARSUELA CÓMICA EN DOS ACTES,

LLETRA Y MÚSICA

DE

D. JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

BARCELONA
IMPREMPTA DE JAUME JEPÚS
Pasatje Fortuny (Universitat vella)
1879

L'ANGELETA Y L'ANGELET

SARSUELA CÓMICA EN DOS ACTES

ARREGLADA Á LA ESCENA CATALANA

PER

D. JOSEPH COLL Y BRITAPAJA,

ab música original del mateix.

Estrenada ab éxit extraordinari en lo Teatro del Circo, la nit del 15 de Mars de 1879.

BARCELONA
IMPREMPTA DE JAUME JEPÚS
Pasatje Fortuny (Universitat vella)
1879

REPARTO.

PERSONATJES.	ACTORS.
QUICA.	D.ª PEPETA MATHEU.
ANGELET / ANGELETA (1).	» ENRIQUETA ALEMANY. / D. EDUART MOLLÁ.
SIMON BATLLORI..	» CONRADO COLOMER.
D. ROCH DE LA ROCA PLANA..	» ENRICH SOLER.
GERONI.	» FONT.
PATJES.	LO CORO DE SENYORAS.
JARDINERS Y LACAYOS. . . .	LO CORO D' HOMES.

L' acció passa en Catalunya á principis d'aquet segle.

(1) Deu advertirse, per la comprenció del present reparto, que desde la escena 8.ª del acte segon, 's cambian estos dos papers, dientse Angelet lo noy y Angeleta la noya, es á dir, que lo nom segueix al traje, cambiantse los noms desde 'l moment en que 'ls trajes se cambian.

ACTE PRIMER.

Jardins de la casa de Batllori, en lo palau del conde D. Roch. A la dreta (1) frontis gótich de la casa habitació. A la esquerra, elegant pabelló que figura esser lo menjador. Al foro terrasa ab escala de tres ó cuatre graons y en últim terme, selva. Per tot estatuas, flors, elegants cadiras rústicas, etc. Es de dia.
Preludi per la orquesta.

ESCENA PRIMERA.

QUICA, que al aixecarse 'l teló estará sentada prop de la porta dreta, s' alsa y diu, dirijintse al públich, ab tó grave y misteriós.

Sembla mentida 'l que 'm passa!
si senyors, mentida sembla!
Jo tan rodona, tan guapa,
tan ben tractada, tan fresca!...
y si 'n passo de disgustos!
si me n' he menjat de penas!
Ay! avuy fa disset anys!
disset anys, fetxa per fetxa,
disset anys que dintre 'l pit
guardo un secret que m' aufega!
Secret espantós, horrible,
que sobre tot m' interessa
que l' ignori 'l meu marit,
oh! sí! que l' ignori sempre;
pues si ell sapigués un dia... (*Cambiant de tó,*)
Aném... vamos! ja l' hem feta!

(1) S' enten sempre de l' actor.

Ja totas vostés soposan...
No hi ha tal, senyoras mevas;
jo he rebut principis ficsos
y soch l' esposa mès recte
y aplomada que hi ha hagut
entre Tots Sans y Manresa.
No: 'l meu secret no es aquet;
es mes nóu, fa mes novela.
Y si al menos fos possible
confiarlo á algú! ¡Mare meva!
Los secrets fan com certs vins
ordinaris de la terra,
que 's tornan agres, si están
massa temps á la botella.
Lo meu secret, de tan agre,
m' ha fet cor agre y 'm sembla
que 'l desembotellaré
molt aviat. ¿Me prometen
no dirne res á ningú?
Pues allá vá. Senyors: era
una hermosa matinada
del gelat mes de Decembre;
jo m' estava tirant cálculs
dintre 'l llit, quant de repente
sento un tiro...

(*Tiro dintre.*)

com aquet,
y 'ls tambons y las cornetas
sona que sona, ab un ruido
que ni al infern. Saben qu' era?
Era...

BATLLORI. ¡Quica! (*Dintre.*)
QUICA. 'L meu marit!
Sempre vé quant no l' esperan!

ESCENA II.

QUICA y BATLLORI, pel foro dret, molt incomodat.

BATLLORI. Això ja passa de mida!
Es un caball, una fiera!
QUICA. Que tens Batllori?
BATLLORI. Que tinch?
¿Que vols que tinga? 'l de sempre!
La noya ha trencat lo gerro,
¿saps? lo gerro gros de Sevrês,
regalo del conde!
QUICA. Bo!
BATLLORI. No 's pot sufri aquesta nena!

QUICA. Y com l' ha trencat?
BATLLORI. D' un tiro,
tirant al blanch.
QUICA. La pobreta!
Tira al blanch! Se pot donar
diverció mes ignocenta?
BATLLORI. Quica!
QUICA. ¿No fora pitjor
que la des per tirá als negres?
BATLLORI. Ella y tú y tú y ella al últim
m' acabareu la paciencia.
Tú tens la culpa de tot,
com que sempre la defensas!
QUICA. Si no 'n tinch mes qu' una!
BATLLORI. Quica...
suprimím las indirectas.
QUICA. Tú no l' estimas, Batllori!
BATLLORI. Que no estimo á l'Angeleta,
perque la vuy una noya
tranquila, fina y modesta
y no un soldat de caball,
com es ara? Pues me sembla
que qui no l' estima ets tú.
Créume, Quica, per Dèu, créume;
pósali una brida nova
perque 's desboca.
QUICA. Pobreta!
BATLLORI. Si á voltas quant fa aquells brincos
y aquells salts, corrent per l' era,
fins arribo á figurarme
qu' es un xicot.
QUICA. (Mare meva!) (*Ab terror.*)
L' Angeleta un.. No hi ets tot!
Batllori: tú repapiejas!
BATLLORI. La noya está cla qu' es noya...
QUICA. (Respiro!)
BATLLORI. Pero no ho sembla.
Entre que té aquella veu
tan grossa y que tan me crema ..
Si fa oposicions per xantre
de segú la plassa es seva.
Y aquells moviments y aquell
desarrollo!..
QUICA. Pobre nena!
¿A ne qui darás la culpa?
BATLLORI. Ah! Pot ser la culpa es meva!
QUICA. No veus qu' ets com un San Pau!
BATLLORI. Si jo soch San Pau 'm sembla
que no es molt lluny Santa Paula!
QUICA. Que vols dir?
BATLLORI. Vuy dir que... etcétera!

Sembla mentida que jo,
Simon Batllori y Canyellas,
procurador general,
fa tants anys, de Sa Exelencia
D. Roch de la Roca Plana,
noble senyor de esta terra,
jo, tan fi, tan elegant,
tan discret y ab tanta lletra
menuda, tinga una filla
tan basta com l' Angeleta!
No 'n duptis gens, si ella es noya
qualsevol soldat pot serne!

QUICA. Preném paciencia, Batllori.
Qu' hi faras si aixis es feta?
Lo plom se pot doblegar;
lo sert no 's doblega, 's trenca.
¿La vols trencada?

BATLLORI. No, no,
qu' un bragué val vuyt pessetas.
(*Sona un altre tiro per la dreta.*)
Has sentit? Un altre tiro!
Qu' haurá trencat?

QUICA. Y bé! deixa
que trenqui!

BATLLORI. Si, just! que trenqui!
Com tú no pagas!

QUICA. Pobreta!

BATLLORI. Jo 'm feriré, aixó ja es massa!
Jo faré alguna bestiesa!

QUICA. Simonet meu, fem las paus!

BATLLORI. No vuy fer ni Paus ni Peras.
Lo que vuy es que la noya
no sembli més lo que sembla.
No vuy que sembli un xicot,
ja qu' es xicota.

QUICA. (Ab prou feynas.)

BATLLORI. Y no vuy dirho may més
y tú me 'n respons y alerta,
y ojo y cuydado y vigila,
perque si m' enfado... etcétera!

QUICA. Fem las paus! (*Ab mimo.*)

BATLLORI. No 'm tóquis, Quica.

QUICA. Si, rateta meva, femlas!

BATLLORI. (Lo qu' es de dona ja n' es (*Calmat.*)
si no fos aquet defecte.)

(*Se 'n va pel foro dret, mirant carinyosament á Quica que queda triunfant.*)

ESCENA III.

QUICA, fent un gran suspir.

Ay!! respiro! Quina po
m' ha fet passar! Jo estich fresca
si ho arriba á descubrir...
Pero cá! jo estich alerta,
y en estant alerta jo
tot va bè. La mare deya:
«per sabé trastejá un home,
ningú com la meva nena.»
En fi, no dich més, de filla
d' un sastrinyol d' escaleta,
vaig pujá á procuradora
d' un conde! Seré jo llesta?

CANT.

I.

Jo la Quicona de ca 'n Butxacas
so avuy senyora d' un advocat.
Com que vaig neixer tallant casacas,
una d' espressa me 'n vaig tallar.

—

Quant n' era soltereta
ni una trompeta
tocant á foch
causava més alarma
que 'l presentarme
pel carré jo.
Per veure 'l meu salero,
no ho exagero
qu' ho sap tothom,
hi havia corredissas
y fins pallissas
entre 'ls minyons.

—

Los fadrinets feyan rotllo
vora del nostre carré
y entre mitj d' ells jo passava
y tots m' anavan dient:

—

«Salada! maca! bufona!
viva la sal de Cardona!
¿Necessita un gos, pitera?
¿vol que li vinga al redera?

Viva la canela! olé!»

—

Jo tota satisfeta,
mitja rialleta
deixava anar,
y tots se m' engrescaban:
miravan, miravan,
rumiavan, rumiavan
y al fi 's quedavan
ab un pam de nas.

II.

Ara la nena s' ha fet jamona,
pero axió si que no hi vol dir res,
perque la sal, quant es de Cardona,
sempre conserva la carn en fresch.

Quant vaig á Barcelona
quin gust me dona
surti al portal,
y veure que 'm rodeijan
y que 'm festeijan
los del Resguart.
Y mentres me fan quiebros,
dient requiebros
en castellá,
lo contrabando passa,
qu' es un xich massa,
sense pagar

—

Los soldats deixan la guardia
y tot menjant cacahuets,
forman dos filas quant passò
y tots aixis van dient:

—

Vaya oté con Dió patrona!
Que me métan en chirona
si no vale mas pesetas
que el rey tiene bayonetas!

Viva la canela! jole!

—

Jo tota satisfeta
faig la distreta
tot caminant,
y 'ls militars suspiran
y miran y miran
y tornan y giran
y á l' fi 's retiran
ab un pam de nas.

—

ENREHONAT.

Si senyors, no 'm puch queixar
ni casada ni soltera.
Tinch un marit que 'm adora
y un conde que 'm fa l' aleta;
no 'm falta res del que tinch,
visch, en fi, com una reina...
y sin embargo, senyoras,
no soch felis, ni puch serne.
Aquet secret que me abrassa
será la desgracia meva.
Aquet secret!.... Si vostés
me 'l guardessin! ¿M' ho prometen?

(*Pausa: mira á tots costats y acostantse al públich diu ab molt misteri.*)

Era un hermós dematí
del gelat mes de Decembre.
Jo m' estava...

BATLLORI. (*Dintre.*) Quica! Quica!
QUICA. Altre cop ell! Quina plepa!

ESCENA IV.

QUICA, BATLLORI, per la dreta.

BATLLORI. Aixó ja passa de escándol;
ha trencat la jardinera!
QUICA. ¿La filla del jardiner?
BATLLORI. No, dona, no: la sistella!
QUICA. Bueno, 'n comprarém un altre!
BATLLORI. Ha carregat l' escopeta
y ha tornat á tirar.
QUICA. Bueno!
si així 's diverteix, paciencia!
BATLLORI. Es que m' ha passat la bala
fregantme l' orella esquerra.
Si 'm toca!
QUICA. L' orella ray!
BATLLORI. Oh! si ray... com que no es teva!
QUICA. Per una filla un bon pare,
ja se sap, pert las orellas!
BATLLORI Donya Quica! Donya Quica!
QUICA. No 'n tinch mes qu' una!
BATLLORI. Ja 'm cremas!
Si no 'n tens mes qu' una... Nada!
ja t' he dit que... en fi... etcétera!
Te, aquí tens la teva filla
qu' encara vé ab l' escopeta!

ESCENA V.

Dits, y ANGELETA, que surt del foro dret ab l' escopeta á coll, fent salts y moviments imprópis del traje de dona que porta.

TERCETINO MILITAR.

I.

ANGELETA. Si jo hagués nascut ab calsas
ja avuy fora general,
perqué hauria mort mes moros
que San Jaume 'n vá matar.
'Ls francesos ab las monas
may me llaman la atenció,
mes quant sento arribar tropa
de seguit surto al balcó.
Apa! fem tots la trompeta,
que m' agrada d' alló més.

BATLLORI. Ay! ja veu, donya Quiqueta,
com 'l ximple havèm de fer!

QUICA. Això ray, no hi fá rés!

ANGELETA. A la una, á las dos, á las tres!

(*Los tres execútan un toch de cornetas; Angeleta y Quica rient molt alegres, Batllori ab rabia cómica.*)

ANGELETA. Seguim que vé inmediatament
la música del regiment.
Ne, ne chin, ne! ne!

BATLL. Y QUI. Ne, ne chin, ne! ne!

(*Execútan lo pas doble, imitant los instruments d' una banda militar y fent evolucions cómicas.*)

II.

ANGELETA. No m' agrada vestir ninas,
ni fer mitja ni fer flors;
sols m' agrada jugá á botxas
y á soldats y á caball fort.
Tinch soldats d' infantería
tinch atxeros y artillers,
pero la caballería
es lo que m' agrada més.
Vuy que fem ara uua mica
la tocata que sabém.

BATLLORI. Si aixó dura, donya Quica,
la xaveta tots perdrém.

QUICA. Aixó ray, no hi fá rés!

ANGELETA. A la una, á las dos á las tres!

Execútan lo toch de clarins de caballería, fent lo petit moviment dels caballs quant van al pas.)

ANGELETA. Que tots agafin l' instrument,
qu' arriba un altre regiment.
Ne ne chin, ne, ne,

BATLL. Y QUI. Ne ne chin, ne, ne...

(*Altre pas doble y acaban per fer salts y bots com si 'ls caballs se 'ls hi desboquessin. Molta animació en lo final.*)

ENREHONAT.

ANGELETA. Bravo, mamay! Bravo, papa!
BATLLORI. Y donchs, noya, qu' hem de fer?
Ves á deixar l' escopeta.
ANGELETA. Que la deixi? Cá, Jusep!
Armas! armas! ojo ca-
BATLLORI. *zadores!*
Que no he dit res?
ANGELETA. M' agrada 'l soroll!
QUICA. Pobreta!
li agrada 'l soroll.
BATLLORI. (*á Quica.*) No ho veus?
Tú de tot ne tens la culpa;
la teva calma la pert!
QUICA. Batllori, no 'n tinch més qu' una!
BATLLORI. Pues búscaten sis ó set!
Una noya jugá ab armas,
may s' ha vist.
ANGELETA. Pues ara 's veu.
BATLLORI. Cusí y brodá y tocá 'l piano:
vetaquí lo qu' has de fer!
ANGELETA. 'L piano! Si fos la trompa
ó 'l bútsem ó aquella serp!
A mí m' agrada bufá!
BATLLORI Bufá no fá fi!
ANGELETA. Ves, ves!
QUICA. Que hi farás si ella s' estima
més los instruments de vent?
Díuhen qu' aixó desarrolla.
BATLLORI. Prou desarrollada qu' es!
Lo que li falta es finura.
ANGELETA. Bah! Bah! Bah! (*Ab veu grossa.*)
BATLLORI. ¡Y aquesta veu!
QUICA. Es senyal qu' al pit hi ha forsa.
BATLLORI. Oh sí, forsa prou qu' ho veig.
Té 'l pit lo mateix qu' un toro.
Dèu te 'n guart si t' embesteix.
(*Senyalant á l' Angeleta que dóna una correguda y d' un salt passa los cuatre graons de la galería del foro, quedant dalt en posició académica.*)
Té! No ho veus?
QUICA. ¿Que vá lleugera?
Batllori: y aixó 't sap greu?
Vamos, tú no te la miras
ab ulls de pare!
BATLLORI. Tinguém
la festa en pau, donya Quica!
(*Angeleta baixa d' un salt los cuatre graons.*)
QUICA. Si tot ho trovas malt fet,
basta que ho fassi la noya!

ANGELETA. Vaja! per qué disputeu?
(*Se posa á xiular fort.*)
BATLLORI. Xiula com un colonista!
Ja no li falta res mes
qu' afaitarse. (*Ab amargura.*)
ANGELETA. Oh! y 'm sembla
qu' aviat ho hauré de fèr,
perque ja 'm borreija massa.
QUICA. Que dius ara?
ANGELETA. Mira, tè.
BATLLORI. Si será d' aquellas donas
que tenen mostatxo!
QUICA. (*Retxasantlo.*) Vés!
(*Plorosa á Angeleta.*)
Filla meva: no tens pare!
ANGELETA. Y donchs y en Batllori qu' es?
QUICA. Es un ingrat que 'ns olvida.
ANGELETA. Ay! ay! tú ploras! Per qué?
Mirat, Batllori! Batllori!
tú no 'm coneixes. (*Ensenyantli lo puny cló.*)
BATLLORI (*A Quica.*) Ja ho veus!
ANGELETA. Si 'm fás enfadá á la Quica
t' inflo ls' nassos!
BATLLORI. ¿Cóm s' entent?.
¿Amenassas á ton pare?
ANGELETA. Al meu pare? En qué quedém?
Tinch pare ó no 'n tinch?
BATLLORI. Senyora!
Ja ho veyeu!
QUICA. Sí, sí... ja ho veig!
Me tractas d' una manera!..
Si D. Roch ho sapigués!
BATLLORI. D. Roch! Ell si qu' es un home
ben felís! qui fos com éll!
Ja comensa per ser viudo
qu' es un gran comensament!
QUICA. Estás molt amarch, Batllori!
BATLLORI. Luego tè un fill, un no més...
pero quin fill! tan amable!
tan dócil! tan obedient!
Un noy que sembla una noya!
ANGELETA. L' Angelet! Angelet meu! (*Ab transport.*)
tan dols tan tendre tan mono
y ab aquells ullets de cel,
qu' al véurels d' aprop m' agafan
esgarrifansas de fret,
y ab aquella pell tan fina
tras la qual la sanch s' hi veu,
com un cuxinet de puntas
sobre d' un fondo vermell
y ab aquell cosset de dona,

y aquella má y aquell peu,
y ab aquellas dents de perlas,
y aquella boca de mel,
y aquell alé de violas,
y aquella ..

BATLLORI. ¿Que no la sents?

QUICA. Noya: retente!

ANGELETA. Ja ho faig.

QUICA. No ho fás prou!

ANGELETA. No hi puch fer mes!
Y es inútil que 'm retinga,
perque vol parlá l cor meu.

BATLLORI. Pues *no hay palabra*!

ANGELETA. L' estimo
y ell m' estima á mi també,
y si avuy no se 'm declara
li planto carta!

BATLLORI. No veus
qu' es massa petit per tú?

ANGELETA. Al pot petit, prou que ho se,
hi ha la bona confitura.

BATLLORI. Angeleta! (*Ab tó de autoritat.*)

ANGELETA. (*Escarnintlo.*) Simonet!

BATLLORI. Que no ho veus? (*A Quica.*)

QUICA. ¡Pobre criatura!

BATLLORI. No 't casarás!

ANGELETA. Ja ho veurém!

BATLLORI. L' Angelet es fill d' un conde;
recórdaten!

ANGELETA. Bueno ¿y qué?
Seré condesa; may ménos!

BATLLORI. Calcula que l' Angelet
será militar...

ANGELETA. Y bueno!

BATLLORI. Y sent un noble, com es,
luego 'l faran capitá.

ANGELETA Capitá? Perfectament!
Aquella cansó que cantan
semblará feta per ell
y per mí.

QUICA. Quina cansó?

ANGELETA. Aquella ¿saps? Escolteu.

CANSONETA.

Una niña bonita y graciosa
cortejaba á un señor capitan.
Rapatapaplan!
Por la noche soñaba cañones,
cartucheras...
cartucheras...
y el ran! pan! plan!

Su mamá le decia ¿qué es esto?
Si te habrán mal mirado quizá.
—Ay mamá! que yo siento en mi pecho
un... plin plin...
racatacaplin
que me hace penar.

ENREHONAT.

BATLLORI. Ja la sents!
QUICA. ¡Quina monada!
ANGELETA. Nada! vuy casarme y llest!
BATLLORI. Fins aquí havem arribat
y de aqui no passarém!
ANGELETA. No hem de passar!
BATLLORI. (*Anant á embestirla.*) ¡Noya!
QUICA. Mira!
(*Seyalant á Geroni que baixa per la escala del foro.*)
No fem enrehoná á la gent.

ESCENA VI.

Dits, GERONI, pel foro.

GERONI. De part del conde us aviso,
que l' alta honra avuy rebreu
de tenirlo en vostra taula,
per lo qual d' aquí un ratet
entrará en las pertenencias
de aquest' ala del castell.
M' ha dit que té molta gana
y ab això qu' us previngueu.
(*Saluda y se'n vá per hont ha vingut.*)
QUICA. D. Roch á taula, quin' honra!
BATLLORI. Quina gorra, dich jo!
QUICA. Ves!
No dónan gorras 'ls condes!
BATLLORI. Es vritat, dónan barrets!
ANGELETA (Alsa noy! venint sont pare
també vindrá l' Angelet!
Vaig á posarme ben maca
per fé 'l cop. Qui sap! pot ser
vinga avuy per declararse'm.
Si jo fos al puesto d' ell!)
(*Se 'n va saltant per la dreta.*)
QUICA. Ara qu' hi penso, estém frescos;
bona l' hem feta!
BATLLORI. Perqué?
QUICA. Perqué no hi ha cap gallina.
BATLLORI. No hi ha gallina? Gran Deu!
Y ell que vol á la carn d' olla

ploma y llana! Cúita, vés.
Que 'n pórtin tres cuartos; corre!
QUICA. Tens dinés aquí?
BATLLORI. Sí, té.
QUICA. Ay! ay! que 'm dónas?
BATLLORI. Tres cuartos.
QUICA. ¿Com tres cuartos?
BATLLORI. Axó es;
tres cuartos t' he dit que 'n pórtis.
QUICA. Válen nóu rals.
BATLLORI. ¿Com s' entent?
Tres cuartos, nóu rals?... Y ara?
QUICA. Sí; cada cuarto 'n val tres.
BATLLORI. Tres cuartos?
QUICA. Tres rals.
BATLLORI. Qu' ets boija?
QUICA. Jo boija?
BATLLORI. Está cla que ho ets!
Tres rals son vintisis cuartos
y encara hi sobra un xavet.
QUICA. Si son cuartos de gallina!
BATLLORI. Es vritat! jo perdo 'l seny!
Avuy m' arruina aquet conde!
Menja tant!
QUICA. *(Ab intenció.)* Bah! menja 'l séu!
BATLLORI. També es vritat! Té, cinch duros;
que vagi en gran!
(Dantli una moneda.)
QUICA. *(Ruido dintre.)* Crech que vé.
(Ab salamería.)
Y de segú vé per véurem;
quin' honra per tú!
BATLLORI. Ja ho crech;
pero te 'n pots fer deu pedras
d' aquestas honras, ¿ho sents?
QUICA. Estás molt amarch, Batllori!
BATLLORI. Ojo, Quica .... y no dich mes.
QUICA. Simon Batllori y Canyellas: *(Ab solemnitat.)*
tú tens la dona que tens,
y tenint la teva dona...
ja saps lo que tens!
(Li pega cop al pit y se'n vá per la esquerra, porta del pabelló.)
BATLLORI. Ja ho sé.
(Si no fos aquell defecte
lo qu' es de dona ja n' es!)

ESCENA VII.

BATLLORI, PATJES DEL CONDE, LACAYOS, JARDINERS, etc., per la escala del foro. Luego D. ROCH, seguit de GERONI, després QUICA, per la esquerra.

MARTXA Y RECITATIU.

CORO.
Viva que viva
D. Roch de la Roca Plana,
gran senyor
de Tantarantana!
Viva que viva
l' arrós á la catalana
gran invent
de son inmens talent!
Tot lo mon sa gloria canta,
com á rey de la carpanta.
Viva que víva
son geni qu' á Espanya planta
lo pendó
de civilisació!
Que viva el gran senyor!

(Arriba D. Roch, tipo d' home pletórich, menjant mollas que 's treu de la butxaca, y després de dar una volta per la escena, 's diregeix á Batllori, que 'l saluda ab gran reverencia.)

ROCH.
M' alegro molt de véuret,
Simon Batllori;
ja veus quina franquesa
que 't gasta un conde.

BATLLORI. Oh moltas gracias!
ROCH. Jo 't tinch com de familia;
tócala y calla
ROCH. BAT. Sum! sum!

(Dantse dos estrelas de má, imitant lo sonido del contrabaix.)

ROCH. No veig la teva dona.
BATLLORI. Crech que s' aregla.
ROCH. Que 's deixi de caborias,
vinch de franquesa.
QUICA. Deu lo guart, conde.
ROCH. M' alegro molt de véuret;
¿qué tal, Quicona?
ROCH. BAT. QUI. Sum! sum! *(Lo mateix joch d' antes.)*
QUI. BAT. Oh! gracias, moltas gracias,
noble senyor!
Oh! gracias, moltas gracias,
per tal favor!

—

CORO.
Viva, que viva
D. Roch de la Roca Plana
etc. etc.

ENRAHONAT.

(Ab solemnitat, fent discurs.)

BATLLORI. Noble conde y senyor meu,
honra y gloria del país;
gran inventor del arrós
mes célebre que s' ha vist:
jo no sé com espresarvos
la joya que sent mon pit,
quant vos veig de cos present
en casa de vostre humil
servidor....

ROCH Basta, Batllori,
que no he vingut per sentir
tristesas; vinch per aquesta...
(Ademan de menjar.)
y 'm farás molt més felís,
posant l' escudella á taula
que rebuscant termes fins.
A la taula es ont se veu
la finura; créume, amich.
'L meu pare sempre deya:
menja molt y serás fi.

BATLLORI. (Quina llástima d' exordi
per un conde burro aixis!)

ROCH. Y donchs, Quiqueta, com pinta?

QUICA. Molt bè.

ROCH. *(A Bat.)* Qu' es trempada! 'T dich
que si no fos cosa teva... *(Rient com un beneit.)*

QICA. Oh! es favor!

BATLLORI. (Calla!)

ROCH. No he vist
millor, d' ensá que la pobre
Mónica se 'm va mori.
(Aixugantse una llágrima.)
¿Vritat, Batllori qu' es guapa?

BATLLORI. ¡Psé! Pot anar.

ROCH. Qu' ets felis! *(Gran suspir.)*

QUICA. Oh! es favor!

BATLLORI. *(Ap. á Quica.)* (D' aquets favors
no 'n vuy á casa.)

ROCH. Ay de mí!
Pobre Mónica! al cel siga!
(S' aixuga un altre llágrima.)
Com va 'l diná?

QUICA. Va seguint.
Dintre de poch...

ROCH. Sí, que piquin,
qu' acabo 'l pa de pessich
que portaba á la butxaca

per anarme entretenint.
QUICA. Donchs ab permís...
ROCH. Ja 'l tens, Quica.
(Tocantli carinyosament l' espatlla y rient com un babau.)
Qu' es guapa!
QUICA. Es favor!
BATLLORI. Ja he dit
que d' aquets favors no 'n vuy
á casa.)
QUICA. *(Tot anantsen per la esquerra.)* Tonto!)
ROCH. *(A Batllori.)* Felis!
BATLLORI. Y 'l vostre fill, no ha vingut?
ROCH. L' Angelet, com sempre trist,
s' ha quedat fora plorant
perque 'l verdúm li ha fugit.
BATLLORI. ¿Quin verdúm?
ROCH. Un que va darli
l' Angeleta ántes d' ahí.
Quant jo veig la teva noya
que s' acaba un gall farsit
y veig al meu tan miqueta,
qu' ab una nou ja está tip!.....
Nostre senyor fá unas cosas
que Deu ni dó! Pobre fill!
'Ls homes se distingeixen
per lo que menjan, y així
crech que 'l meu fill es un home
perque 'l séu batisme ho diu,
qu', á jusgar per lo que menja,
las mevas duptes hi tinch.
BATLLORI. (Si haurá sospitat!)
ROCH. Vuy véure
si se li obre l' apetit
menjant ab la teva noya
y per xó diném aquí.
BATLLORI. (Sí, sí, per xó! Gran trapella!
be massa que 't veig venir!)
GERONI. Vostre noble fill s' acosta!
ROCH. Qu' encara está trist?
GERONI. *(Ab tó plorós.)* Molt trist!
ROCH. Ell es l' hereu del meu títol
y 'l ritual s' ha de cumplir.
Que tothom plori si ell plora;
que tothom rigui si ell riu,
y á mi déume cuatre olivas
per anarme entretenint.

(Geroni saluda y se 'n va per la esquerra. Surt per la dreta Angeleta pléna de cintas y llassos y flors, fent moltas posturas, com satisfeta de véure 's tan elegant.)

ESCENA VIII.

Dits, ménos QUICA, ANGELETA per la esquerra, després GERONI per la dreta ab un plat d' olivas; finalment ANGELET pel foro trist y plorós.

ANGELETA. Si ara no li faig l' efecte
y l' aucell no canta, dich
que ls' homes d' avuy en dia
no ténen cor, ja está dit. ..
Dèu lo guart, conde.
(Donatli la ma ab franquesa.)

ROCH. Quin garbo!
Quin salero!
(á Batllori.) Qu' ets felis!
(Batllori fa una ganyota de rabia.)

ANGELETA. (Lo qu' es al pare li agrado!
Veyám si pesquém al fill.)

—

COPLAS DE LAS PLORALLAS.

(Angelet baixa pel foro ab Angeleta que haurá anat á rébrel. Tothom treu lo mocador y 's disposa á plorar Geroni va donant olivas á D. Roch.)

I.

ANGELET. Ay Angeleta,
quina desgracia!
Per mí la ditja
ja es acabada.
Ahí la Berta
dalt del terrát
vá deixar la gabia oberta
y 'l verdúm se m' ha escapát

—

Sense 'l verdúm
ma vida es fúm;
ay jo no puch viurer
sense 'l verdúm!

TOTS. Sense 'l verdúm
sa vida es fúm;
ay! éll no pot viurer
sense 'l verdúm!

—

ROCH. (Quant los altres ploran
no hi ha res millór
que menjá olivetas
per calmá 'l dolor.) *(Va menjant.)*

II.

ANGELET. Jo cada dia
mollas li daba
y éll, tan amable,
se las menjaba!
—¿qui no t' adora?
deya ab sas veus,
y assaltant la beuradora
s' hi donaba un bany de peus.

—

sense 'l verdúm
etc. etc.

—

TOTS. Sense 'l verdúm
etc. etc.

—

(Acaban tots ab gemechs y sumicons.)

ENREHONAT.

ROCH. Jo crech, noy, que ploras massa
per un verdúm.
ANGELEA. *(Gemegant.)* Ay de mí!
Si era un verdúm tan amable!
tan honrat, tan bon amich!
ANGELETA. Y qui voleu que no plori *(Plorant.)*
quant fuig un verdúm així?
BATLLORI. De verdúms d' aquella mena *(Id.)*
que ni ha pochs!
GERONI. *(Id.)* ¡Que pochs!
TOTS. *(Plor sech.)* ¡Ji! ji!
ROCH. Al últim me fareu fástich!
¿Perque un verdúm t' ha fugit?
A mí 'm vá fugir la dona,
qu' es un aucell mes macís,
y m' aguanto.
ANGELETA. }
ANGELET. } Pero...
ROCH. Basta!
Que rigui tothom!
TOTS *(Rialla seca.)* Ji! Ji!
ROCH. Y ara vaig á fer justicia,
com acostumo. ¿No has dit
que la Berta té la culpa
del fracás?
ANGELET. Sí senyor, sí;
vá deixar la gabia oberta...
ROCH. Pues ordeno y mano y dich:
que la Berta, qu' es molt guapa
y es cambrera del meu fill,
queda cessant en son cárrech

desde avuy, cuatre d' abril
y la condemno, en just cástich,
á durme eu persona al llit
lo xocolate ab melindros
que prench cada dematí.

BATLLORI. Cástich just, pero tremendo!

ROCH. No hi há mes; yo soch aixis.
'L meu pare sempre deya:
menja molt y serás viu.
Quin' hora tením, Batllori?

BATLLORI. (*Mirant lo rellotje.*)
Ara son las tres y cinch.

ROCH. Vas bé?

BATLLORI. (*Dantli la má.*)
Jo molt bé, y vosté?

ROCH. Jo bé, gracias! Pero tinch
un doló al cor!...

BATLLORI. Son reliquias
de la guerra.

ANGELETA. (*Saltant ab entusiasme.*) Pam! pum! pim!

BATLLORI. Noya! qué fas?

ROCH. Com m' engresca!
Si l' Angelet fos aixi!

ANGELETA. No, ja está bé com está;
tan tendre! tan dols! tan fi!

BATLLORI. Noya! tú si que tindrias
de ser com ell!

ANGELETA. Jo?

ANGELET. Qué d'u? (*Ab trasport.*)
Tan graciosa! tan alegre!
No, no, no: ja está bé aixi!

BATLLORI. (Ay! ay! aixó s' embolica!)

ESCENA IX.

Dits, QUICA per l' esquerra.

QUICA. Senyor, dintre un quart y mitj
podreu sentarvos á taula.

ROCH. Bravo! Paciencia petits! (*Tocantse la pantxa.*)

BATLLORI. ¿Voleu qu' entre tant vos parli
dels assuntos?

ROCH. Bueno, sí;
pero avants dém una volta
per la cúina, pues allí
un hom, si no menja, aulora
y 's va consolant aixis.
¿Vens, Quicona?

QUICA. Ab sa llicencia,
vaig á compóndrem un xich.

ROCH. Tú mateixa. Qu' es guapassa!
BATLLORI. (Tórnahi!)
ROCH Simon: qu' ets felís!
(Batllori y Quica 's fixan en Angeleta y Angelet que enrehonan.)
BATLLORI. Y ells quedan sols! Malo! Malo!
QUICA. (Tenirlos de deixá aquí!)
ROCH. Mentres auloro, vosaltres *(Al servey.)*
esperéume pels jardins.
Que no vens? *(A Batllori.)*
BATLLORI. (Estaré alerta.)
ROCH. Feu que 'm pórtin tot seguit
uns quants talls de llangonissa
per anarme entretenint.
(Se 'n van Batllori y D. Roch per la esquerra, seguits de Geroni; Quica per la dreta. Los demés se dispersan per los jardins en distintas direccions.)

ESCENA X.

ANGELETA y ANGELET.

ANGELETA. Aixó vá divinament, *(Ab alegría.)*
quedém sols, solets com may.
ANGELET. Es cert, estém sols.
(Ab timidés y fent l' acció d' anársen.)
ANGELETA. Ay, ay!
¿que se 'n vá?
ANGELET. Naturalment! *(Ab candor.)*
ANGELETA. No ho trobo gens natural.
ANGELET. Sol ab vosté, 'm fá una cosa!...
no goso...
ANGELETA. (Pobret! no gosa!
Quin cor mes angelical!)
¿No vol dirme cosas tendres?
ANGELET. Qui... jo? May m' atreviria!
ANGELETA. (Vamos, jo me 'l menjaria,
sinó que som á divendres!)
No li parla gens 'l cor?
No li fá pessigolletas?
¿Oy que sí? Díguim cosetas!
ANGELET. Cosetas? *(Cada cop mès cortat.)*
ANGELETA. Fássim l' amor!
ANGELET. L' amor? ¿Qu' es?
ANGELETA. (Ningú ho diria!)
Qu' es l' amor? L' amor... veurá:
l' amor es camí que vá
del cel á la bogeria.
Es etern patir, ¿no sap?
y es goitg etern; son correus

que baixan del cap als peus
y puijan dels peus al cap.
Es veu que crida aquí dints
y totas las altres callan;
es un sarau en qu' hi ballan
'ls ángels y 'ls serafins.

ANGELET. De debó?

ANGELETA. No vá de broma.
¿Vritat que se 'l sent aquí? *(Al pit.)*

ANGELET. Jo? No m' atreveixo á dir...

ANGELETA. Vamos, atreveixis, home!
Un jove ha de tenir pit,
sinó may 'l castell salta.

ANGELET. Lo qu' es de pit no me 'n falta,
pero...

ANGELETA. L' home es atrevit.
Jo tinch de fé 'l paperot
perque soch noya ignocenta;
jo no puch pegá l' empenta,
pero vosté sí que pot.
'L paper méu es fugí
de vosté.

ANGELET. Sí? *(Ab disgust.)*

ANGELETA. Ja se vé!
Pero 'l paper de vosté,
venírsen detrás de mí.

ANGELET. 'M costará molt d' entendre!

ANGELETA. Li costará? No ho comprench!
Jo sòch dona y bé ho aprench!
Si no costa res d' apendre!
Veurá: vosté 'm mira així; *(Ab ternura.)*
jo ho veig y tombo la cara; *(Fentho.)*
després vosté se 'm declara...

ANGELET. Declararme? Qué vol dí?

ANGELETA. Dirme ¡t' estimo!

ANGELET. Quí, jo?...
Fóra tractarla de tú.

ANGELETA. Bueno ¿y qué?

ANGELET. Y si ho sent algú?

ANGELETA. Si estém sols! Al sentí això,
tals paraulas 'm trastórnan
y 'm torno roija.

ANGELET. Perqué?

ANGELETA. Oh! no 'n fassi cas, per re;
totas las noyas s' hi tórnan.
Vosté, en compte de fugi,
se 'm acosta tan com pot;
jo li dich: — Ah, dolentot!
y 'm poso 'l ditet així. *(A la boca.)*
Vosté, es clá, mira que mira;
jo, com qui no vol la cosa,

faig un xich la desdenyosa,
vosté allavoras suspira;
jo me 'l miro ab 'ls ulls molls
com dient:—¡qué n' ets de monu!
y mentres sola enrahono,
vosté, paf! cáu de jonolls.
—Vaja, ajonollis, simplon!

ANGELET. Aquí mateix?

ANGELETA. Per supuesto!
Ay! si jo fos al séu puesto
ja fóram qui sap ahont!

ANGELET. No s' enfadi, ja ho faré.

ANGELETA. Oh! ho faré; fássiho!

ANGELET Ja estich. *(Ajonollantse.)*

ANGELETA. Ara jo reculo un xich
per deber, pero vosté
vá seguint, fentse 'l pagés,
y 'm pren la má. Prengui!

ANGELET. Ja? *(Prenentla.)*

ANGELETA. Vamos, atrevit, qué fá?
(Dantli un copet á la má y retirantla ab pudor.)

ANGELET. No m' ha dit que li prengués?

ANGELETA. Qu' es tonto! casi 'm fá pena!

ANGELET. Donchs perqué 'm renya?

ANGELETA. ¡Boijot!
Bé tinch de fé 'l paperot!
¿no veu que soch una nena?

ANGELET. S' ha d' esser molt aixerit
per desempenyá 'l papé,
pero ho seré.

ANGELETA. Ja, ho seré... *(Imitantlo.)*
Síguiho d' un cop, si es servit!
Entussiasmis y d' un cop
diguim:—Nena, jo t' adoro!
nena, socórrem que 'm moro,
nena, que tóquin á foch;
nena, jo no puch estar
mirant desde lluny tas gracias;
nena, jo faré desgracias
si ab tú no 'm dejxan casar.
Que 'ns pórtin á ca 'l rectó;
preném d' un cop la beguda....
Pero veu? si no m' ajuda! *(Cambiant de tó.)*
si tot m' ho tinch de dir jo!

ANGELET. Com vol que jo diga ré!
¿no veu que me la escoltaba?

ANGELETA. (Ja ho veig que li cáu la baba
y está vist, no 'n sortiré.)

ANGELET. Veu... jo... ja m' atreviria...
si vosté... *(Aturantse ab pó.)*

ANGELETA. Fassi la seva,

que jo ja hi faré la meva.
ANGELET. Pues bueno... *(Va per enrehonar.)*
No, no 'n sabria.
ANGELETA. Qu' hem de fer? *(Ab impaciencia.)*
ANGELET. Vosté dirá. *(Vergonyós.)*
ANGELETA. Ah! *(Com si li acudis una idea.)*
Vol ballár?
ANGELET. Quí, jo? calli!
ANGELETA. Sí, ballém!
ANGELET. Com vol que balli,
si no 'n sé?
ANGELETA. Ja n' apendrá!
Y tot ballant, si m' adora,
com suposo, y per mi sent,
poch á poch nirá aprenent
moltas cosas qu' ara ignora.

Duo.

I

ANGELETA.
Quant un jove y una noya
fa un ratet qu' estan ballant,
la persona que 'ls observa
si s' estiman luego sap;
perque 's miran de tal modo,
fent brometa ab 'ls ullets,
que 'l que dintre 'l cor amagan
la mirada ho descubreix.

—

Salta que salta,
volta que volta,
brinca que brinca,
sens dirse un mot;
gira que gira,
tomba que tomba,
que 'ls dos s'enténen
y ballan sols.

—

ANGELET. Es cert?
ANGELETA. Es cert!
ANGELET. Vol dir?
ANGELETA. Veurá.
No hi ha llenguatge
com 'l del ball.

—

ANGELET. Es cert?
ANGELETA. Es cert.
ANGELET. Vol dir?
ANGELÉTA. Veurá.
TOTS DOS. No hi ha llenguatje
com 'l del ball.

II.

ANGELETA. Quant ell sent qu' un cabell de ella
per la galta li ha passat
s' esgarrifa tres vegadas
y volentse revenjar,
ab la punta del bigoti
l' altra galta vá buscant...
y aquí ja tots dos s' atúran
perque pérden 'l compás.

—

Pero al poch rato,
volta que volta,
brinca que brinca,
sens dirse un mot;
gira que gira,
tomba que tomba,
que 'ls dos s'enténen
y ballan sols.

—

ANGELET. Es cert?
ANGELETA. Aquí.
(Fentli senya de que l' agafi per la cintura per ballar.)
ANGELET. Qué vol?
ANGELETA. La ma.
No hi ha llenguatge
com 'l del ball.
ANGELET. Vol dir?
ANGELETA. Vuy dir.
ANGELET. ¿Aquí? *(Agafant la cintura d' Angeleta.)*
ANGELETA. Aquí.
TOTS DOS. Dos que s' estiman
ballan així.
(Ballan una mazurka molt saltada y ab gran animació.)

ENREHONAT.

ANGELET. Ay! *(Suspir molt fort.)*
ANGELETA. Que té? Que s' ha cansat?
ANGELET. Jo 'm moro!
ANGELETA. Qu' está vermell!
Que l' ha tocat un cabell!
ANGELET. Sí, Angeleta, m' ha tocat!
y aquí dintre 'l cor algú
m' hi ha ficat una escalfeta,
perque..... t' estimo, Angeleta!
ANGELETA. (Brabo! ja 'm tracta de tú!)
ANGELET. Perque d' ensá que 't vaig véure
no sé com assossegarme;
si estich sentat, vuy alsarme,
quant estich sentat, vuy séure,
y á la nit y al dematí
y al carré y al llit y á táula
jo no puch dir més paráula

que 'l nom de mon serafí!
Per tú visch, no mes per tú,
tú ets mon cel, ma gloria, tot!
M' estimas?

ANGELETA. Calli, boijot!
(Fentse la desdenyosa.)
No s' ha burlat de ningú?

ANGELET. Ella 'm retxassa! *(Retirantse desenganyat.)*

ANGELETA. Jo? ca!
No 'l retxasso..... pero noti...

ANGELET. Ja ho sé, com no tinch bigoti,
no l' he poguda tocá!

ANGELETA. M' ha tocat y molt, dolent!

ANGELET. Pues contéstim.
(Arrodillantse ab arranque amorós.)

ANGELETA. *(Ab satisfacció.)* Brabo, així!

ANGELET. M' estimas?

ANGELETA. *(Ab rubor cómich.)* Si vé ab bon fi...

ESCENA XI.

Dits, QUICA, per la esquera y BATLLORI per la dreta.

QUICA. (Malament.)

BATLLORI. (Molt malament!)

ANGELET. Digas.

ANGELETA. (M' aguanto!) *(Fent esforsos per no parlar.)*

ANGELET. *(Suplicant.)* Enrehona!

ANGELETA. Jo?... (M' aguanto.)

ANGELET. Cúita! acaba!

(Com fent un esfors per aguantarse. No podent ja mes, diu ab trasport á Angelet, abrasantlo.)

ANGELETA. Jo t' adoro! (No pensaba
podé aguantar tanta estona!)

ANGELET. Oh! gracias, gracias, mon bé!

ANGELETA. Mon amor!

ANGELET. Mon goitg!

ANGELETA. Ma vida!

ANGELET. Vuy que 'ns casém desseguida.

QUICA. Impossible!
(Desde la porta dreta, ab tó sentenciós.)

BATLLORI. ¡No pot ser!
(Id. desde la esquerra, ab lo mateix tó.)

(Angelet y Angeleta se separan sorpresos. Batllori y Quica també 's miran admirats.)

ANGELET. Ells!

ANGELETA. Que juguém á puput?

QUICA. No pot ser!

BATLLORI. Ni avuy, ni may!

QUICA. (Ay, ay! Cóm ho sap?) *(Ab sorpresa creixent.)*

BATLLORI. (Ay, ay! (*Id. id.*)
Cóm ho pot haber sabut?)
ANGELETA. Que no 'ns podrém casar?
BATLLORI Y QUICA. Nó! (*Ab tó resolut.*)
ANGELETA. Y m' ho diheu á la cara?
Deixeu que jo vegi al pare
y já 'n parlarém d' aixó.
ANGELETA. Ara vé.
ANGELET. Pues hem vensút;
de segú 'l pare 'ns ajuda.
QUICA. (Si li parla, estich perduda!) (*Ab tó dramátich.*)
BATLLORI. (Si li parla, estich perdút!) (*Id.*)

ESCENA XII.

Dits, D. ROCH, molt agitat, per la dreta; luego GERONI, PATJES y demés servidors, qu' acudeixen de totas direccions.

ROCH. Batllori! Quiqueta! Patges!
vassalls de Tantarantana!
BATLLORI. Qué hi há?
ROCH. Toqueu la campana
de la torre dels Salvatjes;
qu' issin bandera á la torre
y 's posi la gent de gala.
BATLLORI. (Si estará tocat de l' ala!)
QUICA. (Qué será? no se m' ocorre.)
ROCH. Tóquin las trompas á gloria,
pregonant als cuatre vents
un dels aconteixements
que fan época en ma historia!
QUICA. Si Sa Gracia no s' esplica...
ROCH. Vina aquí, front de topacio!
garlanda de mon palacio!
BATLLORI. (Ay, ay! aixó s' embolica!)
ROCH. Gloria de la casa mia!
consol de ma viudetat!
per tú rebossa 'l condat
d' entusiasme y d' alegría!
QUICA. Per mí, senyor?
(*Ab sorpresa y ab pó d' haber comprés massa.*)
ROCH. Sí, salada! (*Abrassantla.*)
BATLLORI. (Ay! ay! ay!) (*Escamat.*)
QUICA. Mes jo ¿qu' he fet? (*Turbada.*)
BATLLORI. (M' hauré de comprá un barret
de dos ó tres pams d' alsada!)
ROCH. Quin cás mes estraordinari!
Quina nova mes inmensa!
Y pensar que ningú hi pensa!

musica

BATLLORI. (Grandíssim estrafalari!)
ROCH. Porvenir tan distingit
cert que no me 'l esperaba!
Si de gust ja 'm cáu la baba!
ANGELETA. Vaja, acabeu: ¿qu' ha sucsuhit?
ROCH. Qu' avuy que vinch per sorpresa,
tindré per matar la gana
llagostins á la italiana
y aucellets á la francesa!
TOTS. Ah!!!
(*Quédan tots com anonadats per la gravetat del aconteixement.*)

FINAL.

TOTS. Jo m' he quedat que no sé lo que 'm passa
si qu' es la cosa
maravillosa!
Ja 's necessita sanch freda y catxassa
perque no hi perdi tothom 'l cervell.
Jo m' he quedat que no sé 'l que 'm passa,
jo de gallina ja tinch la pell.

—

Llagostins! llagostins!
aucellets! aucellets!
Hi ha llagostins á la italiana!
Sembla qu' aixó no puga ser.

—

ROCH. Vina aquí, princesa meva, (*A Quica.*)
honra y gloria del condat,
desde avuy 't dono 'l títol
de marquesa del Guisat.
ANGELETA. L' Angelet té de parlarvos
d' un asunto molt urgent.
(*Sens volerse'l escoltar.*)
ROCH. 'L meu pare sempre deya:
menja molt, qu' es lo primé.
TOTS, ménos AN. y ANGTA. Deya bé!
deya bé!
CORO. Viva la gran princesa,
viva la castellana
que menja á la francesa
y á la italiana!
Viva la castellana,
viva la gran princesa
que menja á la italiana
y á la francesa!
QUI. Y BAT. Gran senyor, per lo que 'ns toca,
ja que tan nos heu honrat,
vos darém llegitim moka
com jamay n' habeu tastat.
AN. Y ANGTA. Gran senyor, per lo que 'ns toca,
un asunto 'ls dos tenim
que 's primé qu' aixó del moka
y 'ls aucells y 'ls llagostins.

Ro. Bat. Qui. Ca! ca! ca! ca! ca! ca!
no, no, no, no, no, no!
lo primé, lo primé es aixó. *(Menjar.)*
An. y Angta. Ca! ca! ca! ca!ca! ca!
no, no, no, no, nò, no!
lo primé, lo primé es alló. *(Estimar.)*
Co. Ro. Ba. Qui. Si es cert que l' amor encisa,
ningú d' amor pot morir.
No hi ha questió mes precisa,
que la d' aquí. *(Senyalant la boca.)*
An. Angta. No, no, no, no, no, no!
Tots los altres. Sí, si, sí, sí, sí, sí!

CONJUNT.

Coro. Viva la gran princesa
etc. etc.
An. Angta. Ay! mireu—bon papá.
que no puch—aguantar!
Ay! jo 'm moro,—jo 'm moro,
si no 'm vol escoltar.

—

Bat. Qui. Ay, Deu meu—que será!
jo no 'm puch sossegar!
Ay! jo 'm moro—jo 'm moro,
si 'ls arriba á escoltar.
An. Angta. De dos amants, per favor, tinga llástima;
tinga pietat d' aquets dos angelets!
Bat. y Qui. No se 'ls escolti, qu' aixó son camándulas.
(Ay la camisa no 'm toca á la pell!)
Geroni. *(Presentantse de repente en milj del grupo.)*
Ilustrisim senyor,
vinch de part de 'n Felip
que 'l diná ja es á táula,
quant sigan servits.
Tots. Bé! bé! bé!
(Ab gran entusiasme.)
Oh! veu celestial
sacramental,
santa paráula!
ja 'ns han avisat
que 'l diná es á táula!
oh! mot celestial,
sacramental,
santa paráula!...
Ja basta de fressas
ném tots á las bessas
y 'l plet s' ha acabat.
(Gran animació al final.)

TELÓ.

ACTE SEGON.

La mateixa decoració.

ESCENA PRIMERA.

PATJES, que discorren per la escena de dos en dos.

CORO D' INTRODUCCIÓ.

Qu' es trista aquesta vida,
que mal aqui s' está,
servint á aquet panarra
que sols pensa en menjar!
Companys: jo aquí m' hi aufego;
no ho puch ja resistir;
jo tinch la mort segura
si no me 'n vaig d' aqui.
Sí! sí!
Jo he nascut per véure terras:
jo he nascut per corre 'l mon;
jo he nascut per ser guerrero
de las llúitas del amor.
(Adelantanse y posantse en fila.)

—

Jo tinch aqui la gabia santa *(al pit.)*
y á dints un aucellet que canta:
gori, gori, gori, gori, gori, gori
y 'l que 'm passa ningú ho sap.
Ay! *(Suspir.)*
Jo tinch un cor com una esponja,
mes dols que un matonet de monja,
que 'm fa tripi, tripi, tripi, tripi, tripi
tripi, tripi, tripi, trap.

—

Diu que 'l trist que s' enamora
passa més d' una rabieta
y hasta diu que molts se 'n tróvan
qu' hi pérden la xaveta.
Mes de las cent nenas
cent ne trovaría
que suspiran sempre
per la boigería
y quant algun jove
se las mira així, (*Ab mirada provocadora.*)
díuhen á sa mare
tarde y dematí
aixi, així:
(*Ab gran espresió en lo cant y en los ademans y moviments.*)
Ay mamay!... m' anyoro!
Ay mamay!... l' adoro!
Ay mamay! .. jo 'm moro!.....
si no 'm puch casar!

—

Ay mamá! (*Adelantanse més al públich.*)
Ay papá!
vuy casarme demá! (*Cridant desaforadament.*)

ESCENA II.

Dits, QUICA, que surt del pabelló de la esquerra.

ENREHONAT.

QUICA. Qu' haveu vist passá á la nena?
PATGE 1.er No senyora.
QUICA. (Hont deurá ser?
¿Y al fill del conde?
PATGE 1.er Tampoch.
QUICA. (Si estarán plegats! Dèu méu!
Jo no habito, ni sossego!
Aquet diantre de secret!
Per més que l' conde 'm distreya...
tirantme requiebros .. res!
jo torna, que gira... dali....
pensant sempre ab lo mateix.
Es un apuro dels grossos;
no sé com ne sortiré.)

ESCENA III.

Dits, y ANGELETA, saltant y cantant per la dreta.

ANGELETA. *Soni la trompa intrépida*!. .
QUICA. (Ella!) Noya: vens molt bé,

tinch de dirte dos paraulas.
Deixéunos. (*Als patges.*)

ANGELETA. Hola! un secret?

(*Se dispersan los patges per diversas direccions.*)

ESCENA IV.

QUICA, ANGELETA.

QUICA. (Encara 'm dura l' esglay.
Li diré tot.) Noya, seu.
Tinch un secret. (*Ab veu fonda*)

ANGELETA. Quina veu!
Tota m' assustas, mamay!

QUICA. (Qué vaig á fer? (*Vacilant y aixecantse.*)
(*Decidintse.*) Millor es
enterarla de tot ara.
Oh, sí, sí! no fos encara
que la cosa s' enredés! (*Pausa.*)
Cas apurat es aquet;
no sé per hont comensá.)
Respon.

ANGELETA. Pregunta, mamá.

QUICA. T' agrada molt l' Angelet?

ANGELETA. Si m' agrada molt? Oh, sí!

QUICA. Pues no hi pénsis més.

ANGELETA. (*Resolutamen.*) Qui jo?
No cal que 't cánsis!

QUICA. Ah no?
Pues sent lo que t' haig de di.

ANGELETA Va de cuento?

QUICA. Lo que dich
es historia.

ANGELETA. Ja m' agrada!
Tira avant.

QUICA. Una vegada
era un conde noble y rich
y aquet conde—mes enllá
diré son nom, ara nó—
tenia un procuradó—
després 'l nom ja 's dirá—
que, sabent per esperiencia
qu' un solté may surt de pobre,
pues paga sempre y no cobra,
va lográ ab gran dilligencia
casarse, en ménos d' un mes,
ab la noya mes bufona
qu' ha nascut may á Cardona,
—'l nom ja 's dirá després.

Gosaba 'l nou matrimoni
la dolsa lluna de mel,
quant va nubolarse 'l cel
y s' hi va ficá 'l dimoni.
Cumplint un' ordre del conde,
lo procurador marit
va haber de martxá á Madrit
per certa cuestió molt fonda,
y mentres éll era allá
sa muller va tení un noy
gras, alegre y bonicoy;
—desprès 'l nom ja 's dirá.
Mes per aquells encontorns
va cáure sobre la terra
'l gran assot de la guerra
y ab la guerra mil trastorns;
havent d' aná á serví al rey
desde 'l mes xich al mes gros,
pues va ser manat que fos
irredimible 'l servey.
Lo qu' allavors va passá
es per vist, no per descrit;
l' un jove 's tallava un dit,
l' altre 's feya capellá
y molts, qu' avants tan alegres
feyan broma per aquí,
á América van fugí
y allí se 'ls van menjá 'ls negres.
Veyent aquell safarrantxo,
la mare de la criatura
que pensava: «si aixó dura
'l méu noy menjará rantxo,»
¿qué va fer? Má á la tramoya!
Se 'n va aná á la sacristia
y en lloch del noy que tenia
va fer batejá una noya.

ANGELETA. Bon acudit!

QUICA. ¿Has comprés lo qu' he volgut dí ab aixó?

ANGELETA. Que va haverhi un *quid pro quo*.

QUICA. Y res més?

ANGELETA. ¿Com y res més? Que va escaparse 'l petit.

QUICA. Si qu' ets tonto!

ANGELETA. Que hi farém!

QUICA. Pues ara 'ls noms hi posém
y ho compendrás tot seguit.
'L conde es D. Roch.

ANGELETA. Ah si? (*Sorpresa.*)

QUICA. Ton pare 'l procuradó.

ANGELETA. ¿Qu' escolto?

QUICA. La mare jo...
y 'l noy ..
ANGELETA. Ja 'l conech! Aquí!
(*Senyalantse y aixecantse ab arrebato y entusiasme.*)
Soch home! Ja ho deya!
QUICA. Sí! (*Ab amargura.*)
ANGELETA. Soch un home! ¡Osque! Canela!
(*Imitant la veu y crits dels majorals.*)
Coronela! Coronela!
QUICA. Per Deu! que 't póden sentí!
ANGELETA. Cristo! quina engallinada!
QUICA. Prou qu' ho veig, de pena cridas!
ANGETETA. Ca! Si á bodas 'm convidas!
Dom un cigarro!
QUICA. (Penjada!)
Tu 'm vols perdre! Si ton pare
s' arriba á enterar d' aixó
soch á l' aiga!
ANGELETA. Moru! xo... o... o!
(*Sense escoltársela.*)
QUICA. Noy, per Deu!
ANGELETA. No hi ha pó, mare!
QUICA. Guarda 'l secret y callém
fins que t' avisi.
ANGELETA. Bé está.
QUICA Ja veus qu' has de renunciá
á l' Angelet.
ANGELETA. Que hi farém! (*Suspirant.*)
QUICA. Que 't sap molt greu?
ANGELETA. Ca! Aixó ray!
Sent home 'n treuré 'l partit.
QUICA. Cóm? cóm?
ANGELETA. Estich decidit
á fer desgracias, mamay!
QUICA. Júram guardá 'l secret méu
mentres la cosa 's prepara.
ANGELETA. T' ho juro, mamay!
QUICA. Ton pare!
(*Veyent venir á Batllori,*)
Me 'n vaig... Sobre tot...
ANGELETA. Adeu!
(*Quica se 'n vá per la dreta. Vé Batllori per la esquerra, també molt agitat.*)

ESCENA V.

ANGELETA, BATLLORI, luego ANGELET.

BATLLORI. (Encara 'm dura l' esglay!
Tinch un secret...
ANGELETA. (Viva Deu!

ell també?) Digas, papay. (*S' asséntan*)

BATLLORI. (Cas apurat es aquet;
no sé per hont comensá)
Respon!

ANGELETA. Pregunta, papá.

BATLLORI. T' agrada molt l' Angelet?

ANGELETA. Ja hi som... Si sabrá que jo...)

BATLLORI. Pues no hi pènsis més.

ANGELETA. ¿No, eh?

BATLLORI. No cal que 't cánsis!

ANGELETA. Per qué?
(Veyám si ho sap.)

BATLLORI. Perque nó!

ANGELETA. (No ho sap.)

BATLLORI. Lo que t' haig de dir
es un xich vert, mes per tú
tan me fá vert com madú.

ANGELETA. Tira avant. (*Entra Angelet, pel foro dret.*)

ANGELET. (Ells dos aquí?
Escoltém)

BATLLORI 'L gran senyor
D. Roch de la Roca Plana,
conde de Tantarantana,
del qual soch procurador,
fa vintidos anys, poch més
poc ménos, que va casarse
ab l' afan de procurarse
fill varó que l' heredés;
pues ell perpetuar volia
son nom ilustre y de no
pervenirli fill varó,
son nom ilustre 's perdia.
Va casarse ab mala sort
y al cap de l' any... li surt nena
y de la rabia y la pena
va tení un costipat fort.
Mes ell seré y resolut,
son cor malalt d' anyoransa
vá torná á ovrí á la esperansa,
y al cap d' unaltre any... cucut!
li surt nena .. Pots pensar
si estaria 'l pobre de filis!
D. Roch d' un atach de bílis
casi á la mort va arrivar;
pero 's va menjá un dufí,
moments despues de pescarlo
y á pesar de visitarlo
vint metges... ne va sortí.
Reposat de son desmay,
prompte 's coneix á llum clara
que la condesa 's prepara

per feilo altre cop papay.
L' agitaciò es general.
Será nano ó será nana?
Consúltan á una gitana
molt entesa y molt formal
y felís éll ja 's contempla,
salta y balla y canta y riu,
perque la gitana diu
que será un noy com un temple.
Mes per aquells encontorns
va cáure sobre esta terra
lo gran assot de la guerra
y ab la guerra mil trastorns
y 'l noble conde va haver
d' aná á campanya en mal hora,
y mentres éll era fora
la gran pedregada vé,
pues la senyora condesa,
—que 'm fou pel conde confiada
mentres no fós acabada
la seva bélica empresa,—
un dia 'm va fé avisar
al bell punt en que, assistida
no més per la seva dida,
acabava de donar...
un' altre nena! *(Aixugantse 'l suo.)*

ANGELETA. Dimoni!

ANGELET. (Ah, quina suspita!) *(Pausa.)*

ANGELETA. Acaba! *(Ab ansietat.)*

BATLLORI. Estich que no puch dir faba.

ANGELETA. (Bona l' hem feta Geroni!)

BATLLORI. Dir la vritat al marit
era la vida quitarli,
era 'l mateix que tirarli
un cop de pistola al pit.
Jo vaig dir: «No, poch á poch!
no aném á fé una bestiesa»
y, d' acort ab la condesa,
vaig notificá á D. Roch,
qu' era pare esta vegada
d' un noy que 's deya Angelet.

ANGELET. (Ah!) *(Ab amargura.)*

ANGELETA. Quin nom has dit?

BATLLORI. Aquet!

ANGELETA. (Ma! quin' altra engallinada! *(Aixecantse.)*
Luego l' Angelet es noya?

BATLLORI. Justa!

ANGELET. (Ja m' ho deya 'l cor!)
(Se 'n va angustiat pel foro.)

BATLLORI. D. Roch, palpitant d' amor,
no sospitant la tramoya,

tórna del exércit real,
li presentém la criatura,
y ja fá quinze anys que dura
'l contrabando fatal!
Ja saps 'l secret terrible;
sé qu' aixó t' estripa 'l cor,
més renuncia á ton amor,
perque... noya... es impossible!

ANGELETA. Imposibie? Ca! Climent!

BATLLORI. Qu' has dit? L' havém feta bona.
¿Que 't vols casá ab una dona?

ANGELETA. Si senyor, precisament!

BATLLORI. Deu méu! la pena l' exara!
li roba 'l cerbeli la pena!
Angeleta! pobre nena!

ANGELETA. Olé! (*Fent un punt de bolero.*)

BATLLORI. Silencio! ta mare!

ESCENA VI.

BATLLORI, ANGELETA, QUICA, per la dreta.

CANT.

(*Angeleta saltant y ballant y abrassant á son pare y á sa mare y fent extrems d' alegria, com si s' hagués tornat boija.*)

ANGELETA.
Ja tinch 'l gran secret,
que viva la teta!
ja sé qui es l' Angelet
y qui es l' Angeleta!
Que viva 'l gran secret!
ella n' es l' Angeleta
y jo soch l' Angelet
La ra, la ra,
la ra, la ra.
(*Se en va per la dreta.*)

ENREHONAT.

BATLLORI. (Tú has fet 'l mal, pare imbécil.)

QUICA. (Mare cruel, tú 'l mal has fet.)

BATLLORI. ('L téu secret la trastorna.)

QUICA. (La trastorna 'l secret téu.)
(*Adelantantse al públich.*)

BATLLORI. Pares } que teniu criaturas:
QUICA. Mares }
no 'ls hi digueu may secrets!

BATLLORI. Vaig á pendre providencias.
(*Se 'n va per la dreta.*)

QUICA. Vaig á fer. no sé que fer.

ESCENA VII.

QUICA. PATJES pel foro.

PATJE. 1. Qu' encara dina Sa Gracia?
QUICA. Sa costum ja coneixeu.
Entre táula y sobretáula
passa dos horas ó tres.
(Quina angunia tinch! Me sembla
qu' ab la cara vaig dient
lo que 'm passa y es precís
ocultar... Dissimulem!)
Cada escú per hont la enfila,
cuestió de temperament!
qui viu per menjar, qui viu
per l' amor. Jo preferesch
l' amor! (*Suspirant ab afectació*)
PATJE. 1. (*Id.*) Jo també, senyora!
Ay! com l' amor no hi ha res!
PATJE. 2. Bó es l' amor, pero un tiberi
tampoch vé mal.
QUICA. Ah, ximplet!
¿que més tiberi que dos
que s' estiman? Al méu temps
si vaig tastarne de ménas
de menjar! Quin temps aquell!
Volia táula á la italiana?
Vinga enrahoná ab un d'aquells
santidiguixi que pórtan
'ls cabells á coll y be.
Volia táula á la francesa?
Relacions ab l'esmolet,
ó bé ab un d' aquells que passan
fent ballar l' os y 'l camell.
Que volia táula á l' inglesa?
Pues vinga un marino inglés!
Fins á la moda d' América
vaig darme! Alló, fillets méus,
es diná ab servey de plata;
no l' olvidaré may mès.
Ell era un gran *malicanu*
d' aquells ja guetos, d' aquells
que quant parlan castellá
fins un catalá 'ls compren.
Era millonari 's deya
D Panchu Estiracabells
y era carinyós y amable
y ay! més dols qu' un esclupet!
com qu' allá dalt fan 'l sucre
no era estrany! Ay Panchu méu!

Musica

encara 'm sembla que sento
las parauletas de mel
que m' estavas dient sempre!
Pobre Quico! ay si! pobret!
(*Aixugantse las llágrimas.*)
¿Sabeu com deya per férme
l'amor? Axis. Escolteu.

AMERICANA.

I.

«Tens, Quica, uns ullets tan ficus
qu' ay! dàn á lus Quicus
caquecas d' amort.
Tens, Quica, un mirar tan cucu
que 'm sembla un trabucu
da marca mayort.»

—

—«¿Vols cocu, Quicu?
li deya jo,
—No cocu, Quica,
pues tienas, hica,
cosa macort.
—¿Vols cocu, Quicu,
tornaba jo.
—No quieru cocu
pues estu es pocu
por mi ambicion.
No cuegues, ñiña
cuan mi congoca,
deca que coca
tu corason.
Y ay! tanto dico,
que d' amor loca...
ay! li di la coca...
la coca qu' ell ma pidió.

—

La coca, la coca
qu' ell ma pidió.

—

CORO. La coca, la coca
qu' ell li pidió.

II.

QUICA. «Si hoy, Quica, á la reca bacas
ta llenu d' alhacas
que traque d' allá,
mas ay! si no bacas, maca,
cuan esta navaca
ma vaig á matá.»

—

—«Ay! ¡ca ma cuentas!
li deya jo,
nadie sa muera
fins ca Dios quiera,
no tingas pó.»
—Ay ¡ca ma cuentas!
tornava jo,
y ell deya ab pena:
—Calla, murena,
por compesion.

—

No cuegues ñiña: etc. etc.

—

La coca, la coca. etc. etc.

—

CORO. La coca, la coca. etc. etc.

ENREHONAT.

QUICA. Ay! Ab éll fóra casada,
pero va vení un tercer
y aquet, sent procurador,
va procurar ferme d' éll.
Pobre Panchu! Quant jo penso
de que va morir!
PATJE 1.er De qué?
QUICA. Duya una cadena d' or
tan groxuda y de tan pes,
que 's va torná japerut
y al fi va morir del jep.

ESCENA VIII.

Dits, BATLLORI, per la dreta. Luego D. ROCH, per la esquerra.

BATLLORI. (No la trovo al lloch! Jo 'm moro!
Ja tothom ho déu saber.
La Quica sola ab 'ls patjes!
Ja ho déu havé descuvert
y ara ho conta á n' aquets tunos,
que ho dirán á tot arreu.)
Que feu aquí? Fora! Largo!
Largo d' aquí, tafanés!
('Ls patjes s' dispersan ab lo ritornello de l' americana.)
(Surt D. Roch ab la boca plena y ab lo toballó lligat al coll.)
ROCH. Hola! ¿hont son aquets tunantes,
qu' á táula sol m' han deixat?
QUICA. (Es éll!
BATLLORI. Es éll! Dissimula.)
ROCH. Sol ab la dona, bergant?

No está bé aixó per un home
que fa vint anys qu' es casat.
(*Separant á Batllori del costat de Quica y posantshi ell.*)

BATLLORI. Ca! D. Roch... si 'ns ocupávam
del café, reflexionant
si es millor pendrel á dintre
ó bé sóta l' emparrat.

ROCH. No té mal café l' estrofa!

BATLLORI Us dich ..

ROCH. No. . si tan me fá
que tú 'm deixis... Mentres tinga
la Quica, ja estich trempat.

BATLLORI. (Lo qu' estás es... (*Ademan de pitof.*)

QUICA. Dissimula!)

ROCH. L' home felís!

BATLLORI. Oh! sí... y tal!

ROCH. Quicona y que gran que 'm sento
tot menjant al téu costat!
'L méu pare sempre deya:
menja molt y serás gran.
(*A Batllori.*) Ay si no fos cosa teva!
(*Agafant á Quica per la cintura.*)

BATLLORI. Ay carat! home, que fá?

ROCH. Si es tan guapa!

QUICA. (Dissimula.

BATLLORI. Sí, sí, ves dissimulant!)

ROCH. Que no 'm donas un cigarro?

BATLLORI. Si está quiet se 'l fumará,
pero si no...

ROCH. Vaya! dónamel.

BATLLORI. N' hi daré d' aquells que quant
un se 'ls treu de la petaca
tócan un tango.

ROCH. Caram!

BATLLORI. Si senyó; ho fan per fer véure
que son de l' Habana.

ROCH. Ay! Ay!

BATLLORI. Malo! haurem d' aná á la capsa,
perque aquí no 'n porto cap.

ROCH. Ja me 'l donará la Quica.

BATLLORI. No, jo mateix; ara vaig...

ROCH. Tú? Fuig! Que me 'l dongui ella,
qu' hi tindrá mes bona ma
y 'm pensaré qu' es la Mónica
mateixa que me l' ha dat.

QUICA. Oh, es favor!

BATLLORI. (D' aquets favors
no 'n vuy á casa, ja ho saps.)

QUICA. (Quin procurador mes asa!

BATLLORI. Val mes asa que no pas
aquell aucell que li diuhen

'l bou!)

ROCH. Qu' anem?

BATLLORI. (Y es 'l cas
qu' haig de vigilá á la noya...
Ay quins apuros mes grans!)
(Vés y dónali 'l cigarro *(Ap. á Quica.)*
pero res més!)

QUICA. (Cap de pa!)

ROCH. Y despres tornem á táula,
qu' encara no hem acabat.
'L meu pare sempre deya:
«menja bé y t' anirá gras.»

BATLLORI. Pues 'l meu deya: «espabilat,
sinó t' espabilarán!»

(Mirant ab rábia á D. Roch que se 'n vá de brasset ab Quica, fentli moltas posturas, per la esquerra.)

Vaya! está vist qu' aquet conde
me vol ajudá á portar
la creu... *(Moviment de ira.)*
Sosségat, Batllori,
perque tens necessitat
de reunir tota la calma
per sortirte de tants fanchs.

ESCENA IX (1).

BATLLORI y ANGELETA, que vé del foro com admirada de véurers en son nou traje.

ANGELETA. (Sembla fet per mi aquet traje,
quina sort! m' está pintat.
Es 'l que duya la mare
lo dia que 's va casar.)

BATLLORI. (Que hi farem! Anem á véure
la pobre nena 'l que fa!)

ANGELETA. Déixam un mirall, Batllori.

BATLLORI. Qui 'm crida? Ay, ay! que es estrany!
Gran Deu! la fisonomia
del hereu.

ANGELETA. Millor dirás
de la pubilla.

BATLLORI. San Jordi!
Sabeu?

ANGELETA. T' estaba escoltant
quant fa poc á l' Angeleta
tota l' historia has contat.

---

(1). De esta escena endevant l' Angeleta es la noya y l' Angelet lo noy y porta cada hu lo traje propi de son sexo.

Vinga un mirall que vuy véure
l' efecte .. Allá dints ni ha.
(Fa l' ademan d' ánarsen per la esquerra

BATLLORI. No hi entreu, que hi es él conde.

ANGELETA. Y qué?

BATLLORI. No entrareu... atras!
Ah! pietat, per Deu, que 'm perdo
si 'l vostre pare avuy sap...
Jo que m' he fet una renda
tan bonica, treballant
y á copia d' economías!
Tot m' ho veuré confiscat,
tot... si, tot, hasta la dona!
Bé, encara la dona ray!

ANGELETA. Tinch unas ganas de véurem!
Ja que no tinch cap mirall,
Batllori, dígam, que 't semblo?

BATLLORI. Bunyol! No, vuy dir .... dich mal,
vos trovo maco... com sempre,
vuy dir maca. . maca! Ja
ni sé 'l que 'm dich... Mare meva!
quina mala sort! Vint anys
tinch, al ménos, de presidi
si no us torneu á posar
'l traje de avants, Poséusel!
no us anava pas tan mal!

ANGELETA. Pero sent dona, 'l que porto
m' está millor!

BATLLORI. Bé, mes tart...
Dexeu que prepari al conde,
que no 'n sap res.

ANGELETA. Ja ho veurá!

BATLLORI. Sigueu bon minyó!..... vuy dir.....
bona minyona . pietat!
Jo tinch un cap com un toro!
No... com un altre animal!

ROCH. Batllori! *(Cridant de dints.)*

BATLLORI. Gran Deu! 'l conde!

ROCH. Batllori!

BATLLORI. *(A Angeleta.)* Per Deu!
Ja vá! *(Contestant.)*
Pot ser no tindré prou renda
per comprá al jutje animal!
(Dantse un cop al cap.)
Jo me 'n tinch tota la culpa!

ROCH. Batllori! *(De dints.)*

BATLLORI. Per Deu! Ja vá! *(Lo mateix joch.)*
'L méu pare sempra ho deya:
que n' ets de burro, noy gran!
(Se 'n va per la esquerra.)

ESCENA X.

ANGELETA; después ANGELET.

ANGELETA. Pobre Angeleta! que trista
la infelís s' haurá quedat
sabent que jo... Quinas cosas
passan al mon! Per ma part
també sento una tristesa...
Ay! si l' estimava tant!
(*Entra Angelet ab uniforme militar y ab aire de satisfacció.*)
ANGELET. (Ah! d' aixó se 'n diu un traje
ben tallat, libre y com cal.
'L pare quant era jove
s' hi disfrasaba. Aja-ja!
Axis 'm trovo á las mevas,
no com ántes tan lligat!
Ole! *abajo las cutillas!*)
ANGELETA. Qui será aquet oficial?)
ANGELET. (Una nena!... y sembla guapa...
Me 'n alegro... ara 's veurá
l' efecte de l' uniforme.
Ánimo, jove, y avant.)
(*Tus, s' adoba l' traje y s' acosta ab petulancia á Angeleta que se'l mira de regull y ab timidés.*)
Senyoreta...
ANGELETA. (Crech que 'm parla.)
Que m' ho deya á mí?
ANGELET. (*Ab vanitat.*) Qué tal?
ANGELETA. L' Angeleta! (*Ab gran sorpresa.*)
ANGELET. L' Angelet!
TOTS DOS. Dèu meu y que guapa está!
ANGELET. Ara si parleta dolsa
qu' un abrás m' has de donar.
ANGELETA. 'T daré tots los que vulgas; (*Ab tristesa.*)
per desgracia no es cap mal!
ANGELET. No hi ha al mon més gran fortuna! (*Abrassantse*)
ANGELETA. No hi ha al mon pena mes gran!
Ay! tan bé que li va 'l traje
que no siga un oficial!

DUO.

ANGELET. Prenda, pósat sobre si,
no 't trastórnis, no 't trastórnis;
prenda pósat sobre sí,
qu' un misteri t' haig de di.
ANGELETA. Pot sparlar tranquil, mon bé,

no 'm trastorno, no 'm trastorno.
Pots parlar tranquil, mon bé,
que 'l misteri jo ja 'l sé.

ANGELET. N' es de goitg aquet misteri;
s' han cambiat ara 'ls papers;
mes seguim sent 'ls mateixos,
pues l' amor es 'l mateix.

ANGELETA. Impossible!
Pots duptarne?
Porto un traje qu' es 'l méu.

ANGELETA. Qué dius are?

ANGELET. No t' enganyo;
sempre més 'l portaré,

ANGELETA. No es un somni?

ANGELET. No es un somni;
desde avuy só l' Angelet.

ANGELETA. Tú l' Angelet?

ANGELET. Jo l' Angelet!

TOTS DOS. 'L misteri n' es aquet:
Som com ántes, som com antes,
l' Angeleta y l' Angelet!

—

ANGELET. Júram que m' estimas!

ANGELETA. Juro ab tot mon cor!

AMGELET. Prenda de carinyo
siga aquesta flor. *(Li dona una flor.)*

—

ANGELETA. Oh dulcíssim clavell de moro,
ves y digas al méu promés
que jo l' aymo que jo l' adoro
per sempre més.

A DUO. Oh moment d' inmensa ventura;
sento ja que 'm tira un iman.
No hi ha al mon més bella criatura
No hi ha al mon carinyo mes gran!
(Quèdan en èxtasis y abrassats.)

ANGELET. Ay! ay! Angeleta!
no sé lo que 'm passa. .

ANGELETA. N' hem fet un xich massa.
Per Déu, Angelet!

ANGELET. Jo perdo l' oremus.

ANGELETA. Jo perdo 'l sanderi.

ANGELET. Jo estich leri-leri.

ANGELETA. Quin cas es aquet!

A DUO. Jo crech que 'm trastoco;
no sé lo que 'm dich,
no sé perque ploro,
ni sé perque rich,
No sé perque vaig
ni sé perque vinch
ni sé lo que faig
ni sé lo que tinch.

—

A-a-a-a.
a-b-c-d. *(Tartamudeijant.)*

ANGELET. Si ara fins tartamudeijo,
ay! ay! pobre de mi!

ANGELETA: Que vols ferhi, pren paciencia;
lo mateix 'm passa á mí.

A DUO. A-a-a-a
a-a-e-i.

I.

(Lo següent deu dirse com no atinant ab la paraula fins á l'últim.)

ANGELET. Quant te miro tan para, tan para,
tan pera, tan pira, tan pora, tan pura,
jo no sé qui m' atara, m' atara,
m' atera, m' atira, m' atora, m' atura.
Méntres duri la llana, la llana,
la llena, la llina, la llona, la lluna,
hem de corre la tana, la tana,
la tena, la tina, la tona, la tuna.

—

Per mí no hi ha quira,
per mí no hi ha cora,
per mí no hi ha cura,
M' arrencan 'l cor!
Ay la mara, la mara,
la mera, la mira,
la mora, la mura...
jo 'm moro d' amor!

II.

ANGELETA. Es més dolsa ta veu que la prana,
la prena, la prina, la prona, la pruna,
y mon cor has deixat plé de rana,
de rena, de rina, de rona, de runa.
Angelet, se 'm figara, figara,
figuera, figuira, figora, figura
qu' axó es massa ventara, ventara,
ventera, ventira, ventora, ventura!

—

Per mí no hi ha quira,
per mí no hi ha cora,
per mí no hi hacura ..
M' arrencan 'l cor!
Ay! la mara, la mara,
la mera, la mira,
la mora, la mura...
jo m' moro d' amor!

ENREHONAT.

VEU. Viva 'l Conde! (*Dintre.*)
VÁRIAS VEUS. Viva! viva!
ANGELETA. Vénen.
ANGELET. Ton pare!
ANGELETA Y 'l téu!
ANGELET. Ara no convé que 'ns veigin.
ANGELETA. Es vritat.
ANGELET. Anem!
ANGELETA. Anem!
(Se 'n van apressuradament pel foro méntres súrten los altres personatges.)

ESCENA XI.

D. ROCH, BATLLORI, QUICA, GERONI, Patges y demés servidors.

(*Roch encara está mitj pitof y ríu com un ximplet.*)

ROCH. No crech que hi hagi ningú
que tinga un cuiné millor.
Bé, com ets procurador,
sempre procuras per tú.
Plé estich de goitg! Ja se ve! (*Mirant ab amor á*
com ella al méu costat seya! *Quica.*)
'L meu pare sempre deya:
menja molt y estarás plé.
Batllori, 't dich qu' ets un brau.
Dona guapa y bona gerra!
Tira peixet! Si axó es guerra
ni may que vinga la pau!

BATLLORI. Senyor...

ROCH. Nada! per ma part
he menjant com no m' ho creya.
'L meu pare sempre deya,
menja molt...

BATLLORI. (*Acabant la frase.*) Y serás fart!

ROCH. Vaja! tinch una alegría
que 't juro...

BATLLORI. No, no ho jureu;
próu que desseguida 's veu.

ROCH. Crech qu' es una malaltía.
D' ensá qu' es morta la Mónica
que 'm trovo de bona lluna;
'ls metjes m' han dit qu' es una
satisfaccionitis crónica.

QUICA. (Tots son iguals!) (*Al públich.*)

ROCH. Per tant, ara (*Als patges.*)
lo que 'm falta ja sabeu.
(*Se 'n vá Geroni per la dreta.*)

QUICA. Voleu 'l café?

BATLLORI. Voleu
torná á menjar?

ROCH. No, no encara.
Per pahir bé y ab salero
lo menjat y las copetas
necessito unas copletas
y luego un punt de bolero.
Ells ho sáben y per xó
m' han anat á buscá 'l trasto.
(*Senyalant la guitarra que li porta Geroni.*)
Simon: tú pagas el gasto

Mnica

y 't toca cantar.

BATLLORI. Quí, jo?

ROCH. Vaja! canta; ja sabém
que 'n saps de novas, trapella!

BATLLORI. (Méntres que no 'm toqui á n' ella,
tot lo que vulga. Cantém.)

ROCH. Després á la Quica toca.

QUICA. (Méntres 's distregui.)

ROCH. Quica:
cantarás maca?

QUICA. Una mica.

ROCH. Després tastarém 'l moka,

BATLLORI. Donchs au! formém en batalla
y comensi la jaleya.

ROCH! 'L meu pare sempre deya:
menja molt y després balla.

(*Pren la guitarra y tothom 's posa en fatxa pel bolero.*)

COPLAS.

I.

BATLLORI. Diu que la dona es un ángel
que de la gloria devalla
per ser delicia del home
en aquesta vall de llágrimas.
Aixó 'ls casats ho fan corre
perque s' hi agafin 'ls altres,
Si vols que l' ángel no 't voli
tens de tallarli las alas.

—

Re-que-che-que-chech!
Au! ja l' he dita;
ningú s' atasqui.
Alsa petita!
qui li piqui que s' ho rasqui.

—

TOTHOM. Re-que-che-que-chech!
Au! ja l' ha dita.
Alsa petita!
ay olé!
Con mucho zalero
se esplica osté!

II.

BATLLORI. Diu que la dona va néixer
per ser del home la esclava,
per soportarli 'ls capritxos
y aguantar las garrotadas.
Aixó ho fan corre 'ls corridos
perque la sáben molt llarga,
pero tots plegats fan *mútis*
quant se 'ls hi pósan las calsas.

—

Re-que-che-que-chech!
etc., etc.

—

TOTS. Re-que-che-que-chech!
etc., etc.

(*En lo segon estribillo tothom balla 'l bolero. Angeleta y Angelet baixan pel foro y s' hi barreijan ab gran alegría y desapareixen al acabarse 'l ball, crusant per devant de Roch, Batllori y Quica, que se 'ls miran ab gran sorpresa.*)

ENREHONAT.

ROCH. Heu vist? Qui son aquells dos?
BATLLORI. (La noya d' home?)
QUICA. (Ell de dona?)
ROCH. A fe de Roch juraría
qu' eran 'l méu y la vostra.
BATLLORI. Sí, com que sempre 's disfressan!...
(Dissimulem!)
QUICA. Per fer broma!...
ROCH. Carat! Vaig á dir que 'ls crídin
perque hi riguèm una estona.
BATLLORI. Despues de pendre 'l café...
QUICA. Si despues; próu temps que sobra.
ROCH. Com vulgas, Quica.
BATLLORI. (No sé
que será.)
QUICA. (No hi entech jota.)
ROCH. Convido á tothom á anársen!
PATGES. Moltas gracias!
ROCH. De res, homes.
Ja sabeu que soch espléndit;
martxeu fins á novas ordres.
(*Se 'n van los patges.*)

ESCENA XII.

QUICA, BATLLORI, D. ROCH, luego GERONI.

ROCH. Ara qu' estich molt alegre,
perque he menjat com un home,
es la ocasió de donarvos
una sorpresa molt grossa.
Geroni!
(*Cridant. Surt Geroni y s' acosta. Roch li parla en secret.*)
BATLLORI. (Quina sorpresa
podrá ser!) (*Inquiet.*)
QUICA. (Tot me tremola!)
ROCH. M' has entés? Pues desseguida. (*A Geroni.*)
(*Se 'n vá Geroni per hont se n' andren Angeleta y Angelet.*)

QUICA. (Qué será?)

ROCH. Simon: escóltam.
Tú ets d' orígen ordinari,
vulgar y de baixa estofa,
pero no 't falta talent;
has tingut un nas que t' honra,
y á favor d' eixas y d' altres
exelencias que t' adórnan,
de simple memorialista
de portal qu' eras, 't trovas
sent avuy procurador
de la meva casa noble.
M' has prestat alguns serveys,
no pas per carinyo, 'm consta,
sinó perque t' ho cobravas
despues al passarme 'ls comptes.

BATLLORI. Jo, senyor?

ROCH. Eixa conducta,
tan mesquina com heróica,
mereix una recompensa
memorable y ara es l' hora
de provarte 'l gran carinyo
que per tú sent aquet conde.
Simon Batllori y Canyellas:
hermosísima Quicona:
jo us demano pel méu noy
la ma de la vostra noya.

BATLLORI.
QUICA. } Ah!

(Se li girant d' espatllas y quédan com anonadats)

ROCH. Ja comprench l' alegría
qu' us ha de causar la nova.
Crech que 'l dot que li dareu
será digne.

BATLLORI. Basta, conde!
no anem mes lluny; per ma part
dich que no 's fará tal boda!

QUICA. Lo mateix dich!

ROCH. Com s' enten?

BATLLORI. 'Ls interessats no ho vólen.

ROCH. Fa poch l' Angelet m' ha dit
que 'ls dos s' estíman.

QUICA. Cá, conde!
Ell no s' haurá esplicat bé.

BATLLORI. O vos heu entés mal, cosa
qu' us sol passar cada dia.

ROCH. Encara 'm dirás tanoca!

BATLLORI. Diré que no vau ser vos
'l que va inventar la pólvora.

QUICA. Vau ser fill del vostre pare,
que sinó ..

ROCH. Sinó que fóra? *(Cremat.)*
BATLLORI. Tot lo més mosso d' hostal.
ROCH. Com de hostal?
QUICA. Diguem de fonda.
ROCH. ¿Que tracteu, donchs, de insultarme?
QUICA. Aixó may!
BATLLORI. Aixó may, conde!
Pero es bo que 'ls grandes séntin
la vritat alguna volta.
ROCH. Basta... que 'm surto de tino
y 'n faré alguna de ..
(Geroni li corta la frase y la rabia entregantli un plech.)
Porta!
(Geroni saluda y se 'n va.)
'L méu pare sempre deya,
«menja molt y no 't trastornias.»
(Llegeix lo plech.)
BATLLORI. (Que bestia soch de amohinarmi!
Quant ells dos han vist al conde
ignoraban 'l secret...
Mes ara, sabent que es dona
l' Angelet... ca! es impossible
que pénsin...
QUICA. (Que 'n soch de tonta!
Sabent qu' es noy l' Angeleta,
com ha de pensá en tal boda?)
BATLLORI. (Desarmém al conde!) Bueno!
Deixantnos ara de bromas;
¿vos voleu, conde, que 's casin?
Pues per mí que 's casin, conde!
ROCH. Hola! Al últim hi consents? *(Ab sorna,)*
Mil gracias, mil gracias, home!
BATLLORI. No hi ha de qué.
ROCH. Y la mamay?
QUICA. També hi consento, ab la sola
condició, de que 's consulti
la voluntat dels dos joves.
ROCH. Ja está fet.
BATLLORI. Ah! y ells s' hi négan,
no es vritat?
ROCH. Ells s' hi confróntan,
y en prova de aixó que fírman
aquet contracte.
BATLLORI Sambomba!
QUICA. Pero si aixó es imposible! *(Cridant.)*
BATLLORI. Si aixó no pot ser! *(Id.)*
ROCH. Ja hi tórnan? *(A Batllori.)*
Pero no acabas de dirme
que si ta filla...
QUICA. *(Ab timidés.)* Alto, conde!
no hi ha filla!

ROCH. No hi ha filla?
Diu que no hi ha filla. *(A Batllori.)*
BATLLORI. *(A Quica.)* Hola!
no hi ha filla?
QUICA. No! *(Ab tó vergonyos.)*
ROCH. *(Ap. á Batllori.)* (Ah! Ja!
La seva filla tal volta
no t' es filla...)
BATLLORI. (Que diu ara!
Es seva y es meva; es nostra!)
ROCH. Pues allavors, si ta filla
vol al méu fill...
BATLLORI. *(Ab timidés.)* Alto, conde!
No hi ha fill.
ROCH. ¿Que no hi ha fill?
Home aquesta si qu' es bona!
Jo no tinch un fill?
BATLLORI. Las ganas!
ROCH. No tinch jo un fill? *(A Quica.)*
QUICA. *(A Batllori.)* Qu' empatollas!
Ell no té un fill? Si fa poch...
BATLLORI. No 't comprometis!
ROCH. *(De repente à Batllori.)* (Escolta:
Que vols dir que no es fill méu
'l fill de la meva Mónica?)
BATLLORI. (Molts cops un creu tení un fill
y no 'n te cap.) *(Ab. gravetat.)*
ROCH. *(Ap. á Batllori.)* (T' equivocas;
quant un creu tenirne algun
sempre 'l té y es més, á voltas
un creu no tenirne cap
y en té algun.)
BATLLORI. Aném á comptes.
Jo dich que la meva nena...
QUICA. No hi ha tal nena.
BATLLORI. Qu' ets boija?
No tinch jo una nena?
ROCH. Vaja!
no 'ns enteném. Aqui consta
que tením dos fills, entre ells
hi ha una noya.
BATLLORI. Hi ha dos noyas!
ROCH. Hi ha dos noyas?
QUICA. Hi ha dos noys!
ROCH. També dos noys? Allavoras
son cuatre fills, ¿no es aixó?
Dos y dos cuatre!
BATLLORI. No, home!
ROCH. Ah! ¿dos y dos no fan cuatre?
¿Tú vas apendre de comptes?
BATLLORI. No dich aixó!

ROCH. Vaja! avuy
'm fareu sortir de l' olla!
Deixeume parlar. La Quica
diu que tú no tens cap noya;
jo no 'n tinch cap; per lo tant,
cero noyas! Tú enrehonas (A Batllori.)
y 'ns asseguras que jo
no tinch cap noy; tú ja consta
que no 'n téns cap; per lo tant:
cero noys; compte rodona.
Pero vens tú desseguida
y afirmas que hi ha dos noyas;
total dos. La Quica diu
que hi ha dos noys; van á sobre.
Per lo tant, dos y dos cuatre
y tres set y set catorze
y en porto un...

BATLLORI. Cá Jusep!
En porteu una!

ROCH. Bé, home!
una ó cap ó trenta cuatre...
tant me fa, deixemho corre.
'L meu pare sempre deya:
«menja y no 't fiquis ab comptes.»
Aquí la vritat del cas
y sortintnos de retóricas,
es que, mascles ó famellas,
fills ó fillas, noys ó noyas,
ja están firmant 'l contracte
que 'ls lliga.

BATLLORI. Com! Dugas donas? (Aterrorisat.)

QUICA. Dos homes? Corre! es precís (A Batllori.)
evitarho á tota costa!

BATLLORI. Mare de Deu quin pastitjo!

(*Córren cap al foro quant apareixen Angelet y Angeleta seguits de tota la comitiva.*)

GERONI. Heu fet tart... Aqui s' acóstan
ab tota la comitiva.

BATLLORI. *Consumatum est!*

QUICA. Soch morta!!
(*Quédan com anonadats*)

ESCENA ÚLTIMA.

Dits y ANGELET, ANGELETA, patjes, lacayos, jardiners, etc. etc.

ANGELET. Papa! mama! (*A Batllori y Quica*)

ANGELETA. Papa! (*A Roch.*)

BATLLORI. (*A Angelet.*) Digas: (*Cremat.*)
¿qué torném á Carnestoltas?

ROCH Ah! Deu méu! quina suspita!
Ara poch trèyam uns comptes.
Batllori esplícat... esplícat...
perque sinó ....

BATLLORI. Perdó, conde!
(Arrodillantse als peus de D. Roch.)
Vostra tercera criatura,
com la primera y segona,
Deu va voler que fos nena
y jo us vaig callar la nova
per po de que us degollesseu!

ROCH. Calla, butxi, que 'm degollas!

QUICA. ¿Es posible?

ROCH. Un altre nena!
Es dir que 'l méu nom s' esborra!

ANGELET. Això ray, nombréume hereu
y 'm diré Roch.

BATLLORI Calla, noya!

ANGELET Qué vol dir noya?

BATLLORI. Silencio!

ANGELET. Míram bé y veurás un home!
(Cuadrantse ab fatxenda.)

BATLLORI. Un home tú?

ANGELET. Si senyor!

ROCH. Un home? *(Estupefacció general.)*

QUICA. Simon: perdónam!
(Arrodillantse als peus de Batllori.)
Jo era mare, y no volía
que mentjés rantxo!...

BATLLORI. Allavoras
(Sorpresa general.)
l' Angeleta es l' Angelet
y l' Angelet...

ANGELET. Es la dona
de l' Angeleta! *(Sényalantse á si mateix.)*

BATLLORI. Deu méu!

ROCH. Vaya un embolich de cordas!
Qui m' herederá quant mori?

BATLLORI. Procureu morirvos, conde,
que d' hereus no 'n faltarán.

ROCH Més m' estimo un' altre cosa.
Vuy tení un fill.

BATLLORI. Pero com?

ROCH. Casantme.

QUICA. Qu' es boitg?

BATLLORI La boija
serás tú (Deixal que 's casi,
que se 'm treurá un pes de sobre!

QUICA. Ah ximplet!)

BATLLORI. (Que vols que 't diga!
tinch po!

Musica

QUICA. Benéhit!)
BATLLORI. 'M perdonas?
QUICA. Simonet! *(Obrintli 'ls brassos.)*
BATLLORI. Quiqueta! *(Abrassantla.)*
ANGELET. Bravo!
Sembla que ja ha arribat l' hora.
Angeleta!
ANGELETA. Angelet méu! *(S' abrassan.)*
ANGELET. Voleu qu' us abrassi, conde?
ROCH. Que hi farém! jo haig de pagar
las erradas de la Mónica! *(Abrassa á Angelet.)*
Queda perdonat l' agravi. *(A Batllori.)*
BATLLORI Sóu mes sabi del que 'm creya.
ROCH. 'L méu pare sempre deya:
TOTS Menja molt y serás sabi!!

FINAL.

BATLLORI. Aquí s' acaba aquet cuento,
aquí l' historia s' acaba,
aquí s' acaba 'l sainete;
perdonad sus muchas faltas.
Y si vostés, com suposo,
gósan en fer caritat,
mírin quants pobres s' espéran
perque 'ls hi allarguin las mans.
(Ademan d' aplaudir.)
Pero si vólen
qu' això s' atasqui
vostés mateixos.....
qui li piqui que s' ho rasqui!
CORO. Au! ja l' ha dita,
alsa petita!
ay olé!
Con mucho zalero
se esplica osté.

(Gran animació y gatzara.)

TELÓ.

Examinada esta obra no contiene nada contrario á los preceptos legales vigentes.

L. P. Cossio.

OBRAS DEL MISMO AUTOR.

CATALANAS.

Robinson petit, sarsuela en 2 actes.
De San Pol al Polo Nort, viatje cómich en 3 actes.
Las cent donzellas, sarzuela en 3 actes..
La fantasma groga, id. en 3 actes.
Los voluntaris de Cuba, pasillo en 1 acte, en colaboració.

La morte incivile, parodia catalana en 1 acte.
Hamletto, id. en 1 acte.

CASTELLANAS.

Giroflé-Giroflá, zarzuela en 3 actos.
La voz pública, diario político en 1 acto.

INÉDITAS.

Caixal de llop, sarsuela cómica en 3 actes.

Los chapines de cristal, comedia de mágia en 4 actos
No todo el que corre escapa, comedia en 1 acto.
Un marido español, zarzuela en 2 actos.
La política del diablo, comedia en 3 actos.
A pública subasta, id. en 3 actos.
La sobrina de D. Pablo, id. en 1 acto.

Todas en verso.